

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
Nr WP.420.42.2024

Do druku nr 409

Warszawa, 2024-07-26

Dot. SPS-WP.020.128.5.2024

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 7 maja 2024 r. uprzejmie przedstawiam
w załączeniu opinię Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie projektu ustawy o zmianie
ustawy – Kodeks postępowania karnego.

sędzia Dagmara Pawełczyk-Woicka

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP.020.128.11.2024

Data wpływu 07.08.2024

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

ODPIS

z dnia 26 lipca 2024 r.

**w sprawie poselskiego projektu ustawy
– o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego**

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z projektem ustawy – o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, przekazanym do zaopiniowania przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu (znak:SPS-WP.020.128.5.2024), opiniuje projekt negatywnie i zgłasza następujące uwagi.

Projektodawca zawarł propozycję uchylenia art. 99a k.p.k. i przywrócenia poprzedniej formuły sporządzenia uzasadnienia wyroku w tradycyjny, opisowy sposób.

Przyjmuje się, że uzasadnienie wyroku pełni następujące funkcje: autoweryfikującą (samokontrolną), dokumentacyjną (zawiera sprawozdanie z dokonanej wykładni i subsumcję kontrolną dla sądu odwoławczego), informacyjną na adresata orzeczenia oraz informacyjną w zakresie społecznego oddziaływania orzeczenia. Wypełnienie tych funkcji dla praktyki stanowiło dotychczas problem polegający na dążeniu do maksymalnej rozległości wypowiedzi. Wynikał on z braku należytej syntezy treści tego dokumentu oraz zignorowaniu ustawodawcy, który usiłował normatywnie oddziaływać na obszerność uzasadnień poprzez korektę brzmienia art. 424 § 1 k.p.k., dodając do tego przepisu przymiotnik „zwięzłe”. Zwięzłe uzasadnienie to takie, które charakteryzuje rzeczowość, jasność, logiczność, zarówno w zakresie opisu stanu faktycznego, oceny dowodów oraz rozważań prawnych (D. Drajewicz, *Uzasadnienie wyroku sądu a quo w świetle znowelizowanych przepisów Kodeksu postępowania karnego*, MOP 2016, nr 20, s. 1098).

Stanu tego przez wiele lat nie udało się osiągnąć, z uwagi na uwarunkowania wynikające z instancyjności postępowania, a w konsekwencji oczekiwania podstawowego odbiorcy uzasadnienia sądu a quo, jakim jest sąd odwoławczy, preferujący opisowy styl uzasadnienia. Styl ten polegał na drobiazgowości i charakteryzowała go dysproporcja między częścią historyczno-faktualną uzasadnienia a interpretacyjno-motywacyjną, masowe podawanie źródeł literaturowych lub orzeczniczych, ale bez głębszego celu, co wynikało z łatwego dostępu do środków elektronicznych ułatwiających kopiowanie. Praktyka sporządzania uzasadnień doprowadzona została do wielu sytuacji ocenianych jednoznacznie jako patologiczne, do powstania obszernych uzasadnień sięgających po kilkadziesiąt, a nawet kilkaset stron, nikłej

ich komunikatywności, powielaniu treści zawartych w aktach sprawy, prezentowania wywodów erudycyjnych, niejednokrotnie nieakceptowanych społecznie lub nie dotyczących materii sprawy (por. A. Kotowski, *Kilka uwag o formularzach uzasadnień w sprawach karnych*, Prawo i Więź 2020, Nr 2, s. 89–92 i powołana tam literatura).

Praktyka wykreowała następujące błędne strategie w modelu opisowym sporządzenia uzasadnienia, które wynikały z szerokiego marginesu swobody przyznanego sędziemu. Margines ten był przez autora uzasadnienia zagospodarowywany w różny sposób, w zależności od indywidualnych preferencji i kompetencji. Mógł przejawiać się w zorganizowaniu redakcyjnym czy edycyjnym treści uzasadnienia, w sposobie ujęcia myśli w słowa i ramy retoryczne, czy konstruowania argumentacji. Jedną z wadliwych strategii sporządzania uzasadnień była hipertrofia jego części historycznej, która polegała na drobiazgowym przytaczaniu elementów właściwych dla tej części, tj. relacjonowaniu *in extenso*, a czasami nawet *in crudo* wypowiedzi stron, zdarzeń w sprawie, zarzutów środka zaskarżenia, całych pism procesowych czy innych dokumentów włączonych do akt sprawy, które składały się na stan faktyczny oraz dodatkowe tło historyczne sprawy. Niekiedy przytaczane były dokładnie nawet te elementy części historycznej, które nie były ściśle związane z rozstrzyganym problemem prawnym, czy też nie odzwierciedlały hipotezy normy prawnej, która miała w sprawie zastosowanie. Omawiana strategia budziła wątpliwości co do tego, czy sąd zrozumiał sedno problemu sprawy. Kolejna wadliwa strategia – tzw. „monologowa” – przybierała postać pisemnego wyводу na temat danego problemu prawnego, który pojawił się w sprawie lub stanowił własną propozycję rozwiązania występujących w niej zagadnień, lecz, co kluczowe, bez odnoszenia się do twierdzeń formułowanych przez strony lub istoty sprawy wynikającej z przeprowadzonych dowodów. Wypowiedź sądu zawarta w uzasadnieniu przybierała formę monologu, który przedstawiał najczęściej jedynie trafny, w ocenie sądu, punkt widzenia, przypominający rozwiązanie abstrakcyjnego kazusu z mniejszą lub większą dozą odniesień do realiów sprawy. Strategii tej zazwyczaj towarzyszyło wykorzystanie tzw. techniki „ornamentacyjnej”, która polegała na szerokim przytaczaniu w uzasadnieniu stanowisk przedstawicieli doktryny i judykatury w celu wsparcia własnego poglądu sądu w sprawie, jednakże bez związku z istotą sprawy (por. I. Rzucidło-Grochowska, *Strategie i techniki formułowania uzasadnień orzeczeń sądowych*, RPEiS 2017, nr 2, s. 60 i n. oraz powołana tam literatura).

Krajowa Rada Sądownictwa zauważa, że wprowadzenie art. 99a k.p.k. miało na celu zlikwidowanie tych wadliwych praktyk sporządzania uzasadnienia w formie opisowej oraz przyczynienie się do przyspieszenia postępowania karnego. Krajowa Rada Sądownictwa

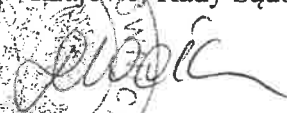
wskazuje, że projektowana zmiana może spowodować powrót do tych błędnych wyżej wskazanych praktyk, które charakteryzowało model opisowy uzasadnienia. Przypomnieć należy, że prawidłowo sporządzone uzasadnienie w formie tabelarycznej wymusza syntezę treści tego dokumentu, rzeczowość, jasność i logiczność wypowiedzi zarówno w zakresie opisu stanu faktycznego, oceny dowodów uzasadnień prawnych.

Należy postulować *de lege ferenda* o zmianę art. 99a k.p.k. w ten sposób, aby sporządzenie uzasadnienia wyroku na formularzu miało charakter fakultatywny, pozostawiony do swobodnej decyzji sędziego albo względnie obligatoryjny poprzez wskazanie okoliczności sprawy, które wymagają sporządzenia uzasadnienia wyroku w sposób opisowy.

Biurow Krajowej Rady Sądownictwa
Za zgodność z oryginałem

DYREKTOR
Wydziału Prawnego
w Biurze Krajowej Rady Sądownictwa

Maciej Berus

Przewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa

sędzia Dagmara Pawełczyk-Woicka